

УДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ТА ЗАХИСТУ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАСНОСТІ

Кравчук Олексій Олегович

к.ю.н., докторант факультету соціології і права НТУУ «КПІ»

Питання адміністративно-правової охорони та захисту власності зазвичай розглядається вченими в галузі адміністративного права з точки зору особливостей адміністративно-правового інструментарію такої охорони. З позиції ж забезпечення ефективного управління майном державної власності важливе значення має управлінський аспект охорони та захисту власності, що можуть здійснюватися не лише адміністративно-правовими, але й іншими правовими та організаційно-технічними засобами.

Аналіз положень чинного законодавства свідчить про те, що державою не приділяється належної уваги правовому регулюванню компетенції органів держави та її посадових осіб, які здійснюють управління об'єктами права державної власності, щодо охорони та захисту таких об'єктів, не встановлюється відповідних обов'язків і прав державних органів і їх посадових осіб. Закон «Про управління об'єктами державної власності» практично не визначає обов'язків або повноважень суб'єктів управління майном у сфері охорони та захисту державної власності. Згідно з ч. 3 ст. 13 названого Закону, вимоги щодо організації та здійснення заходів охорони об'єктів державної власності визначають спільно ФДМУ, інші суб'єкти управління та МВС. Згідно зі ст. 7 названого Закону, ФДМУ відповідно до законодавства забезпечує захист майнових прав держави на території України відповідно до законодавства, а за її межами – відповідно до чинних міжнародних договорів у межах своїх повноважень (захист майнових прав державних підприємств, установ та організацій, а також корпоративних прав держави на території України та за її межами – належить до основних завдань ФДМУ, відповідно до Закону «Про Фонд державного майна України», що набув чинності з 06.01.2012). Не містять норм щодо компетенції органів управління щодо охорони та захисту державної власності також закони «Про Кабінет Міністрів України», «Про центральні органи виконавчої влади», «Про місцеві державні адміністрації», якими

регулюються основні засади компетенції органів управління об'єктами державної власності.

Практика показує, що факти, які свідчать про необхідність вжиття заходів захисту власності виявляються при здійсненні контролю за наявністю та ефективним використанням майна державної власності, контролю за здійсненням функцій з управління цим майном, обліку державного майна, забезпеченні його утримання, його списанні та відчуженні (на підготовчих етапах або під час здійснення відповідних адміністративних процедур). Вбачається, що при виявленні відповідного факту суб'єкт управління державною власністю повинен вжити заходів щодо відновлення порушеного права державної власності, виявлення осіб, винних у порушенні цього права, притягнення їх до відповідальності (зокрема повідомити правоохоронні органи для вжиття відповідних заходів), забезпечити недопущення виявлених порушень у подальшому.

Таким чином, урегульований нормами адміністративного права механізм управління майном державної власності нерозривно пов'язаний із повноваженнями органів управління цим майном щодо вжиття заходів із його охорони та захисту. Конкретні ж способи охорони та захисту державної власності врегульовані матеріальними та процесуальними нормами різних галузей права (не лише адміністративного, але й цивільного, господарського, трудового, кримінального та відповідних галузей процесуального права). В конкретній ситуації орган управління об'єктами державної власності та/або відповідний правозастосовчий орган приймають рішення щодо конкретного способу захисту державної власності – подання позову (наприклад про витребування майна, визнання права власності, відшкодування збитків), порушення кримінальної справи чи відкриття провадження в справі про адміністративні правопорушення, стягнення в установленому порядку шкоди, завданої про виконанні трудових обов'язків, притягнення до дисциплінарної відповідальності, розгляд на колегіях органів управління матеріалів перевірок тощо. Якщо правова норма містить обов'язок, – зауважує В.В.Лазарев, – утримання від вчинення дій у деяких випадках може розцінюватися як

недбалість [1]. Ще в 1989 р. В.К.Мамутовим наголошувалося на необхідності передбачення законом чіткої персональної відповідальності посадових осіб за нераціональне використання об'єктів суспільної власності, за неефективне розпорядження ним [2].

Отже, адміністративно-правова охорона державної власності – сукупність адміністративно-правових засобів, спрямованих на запобігання, протидію та усунення наслідків правопорушень у сфері державної власності. Адміністративно-правова охорона державної власності не входить до управління майном державної власності, однак тісно пов'язана з нею, оскільки факти, які свідчать про необхідність вжиття заходів захисту власності, виявляються перш за все під час здійснення управлінської діяльності.

Аналіз Переліку об'єктів, що підлягають обов'язковій охороні підрозділами Державної служби охорони при МВС за договорами, затвердженого постановою Кабміну від 10.08.1993 р. № 615, свідчить, що в ньому є далеко не всі об'єкти, які об'єктивно підлягають особливій охороні. Наприклад, в умовах дії Закону «Про здійснення державних закупівель» місцеві державні адміністрації та їх структурні підрозділи мусять застосовувати процедури, передбачені цим Законом при закупівлі послуг з охорони, і за ціновим критерієм нерідко укладають договори на охорону з іншими охоронними організаціями (крім ДСО). Оскільки ж відповідно до законодавства недержавні суб'єкти охоронної діяльності не вправі вживати більшість правоохоронних заходів, передбачених Законом «Про міліцію», – призводить до зниження рівня безпеки та охорони об'єктів державної власності. Зазначений Перелік, на нашу думку, доцільно доповнити, включивши до цього переліку місцеві державні адміністрації та їх структурні підрозділи.

Список використаних джерел:

1. Лазарев В.В. Применение советского права. – Казань, 1972. – С. 9.
2. Право собственности в СССР / Проблемы, дискуссии, предложения. / Под ред. Ю.К.Толстого, В.Ф.Яковлева. М.: Юрид.лит., 1989. – С. 280.